

ASPECTE PRIVIND ACTUALITATEA APĂRĂRII VALORILOR PROMOVATE PRIN LEGEA DE ORGANIZARE ȘI EXERCITARE A PROFESIEI DE AVOCAT ÎN ROMÂNIA (I)

Av. dr. Gheorghe Florea
Președinte U.N.B.R.

1. Precizări prealabile

Legea nr. 51/1995¹ reglementează organizarea și exercitarea profesiei de avocat în mod unitar².

Legea nr. 51/1995 garantează respectarea principiului libertății și independenței exercitării profesiei de avocat, față de orice restricții, presiuni, constrângeri sau intimidări.

Profesia are obligația și dreptul să apere valorile pe care reglementările legale privind profesia le promovează.

Potrivit dispozițiilor art. 1 din Legea nr. 51/1995:

„(1) Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei.

Avocatul este indispensabil justiției și justițiabililor.

¹ În forma republicată în M. Of. nr. 98/07.02.2011.

² Art. 3 din Legea nr. 51/1995 prevede: „(1) Activitatea avocatului se realizează prin:

- a) consultații și cereri cu caracter juridic;
- b) asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor judecătorești, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale, a notarilor publici și a executorilor judecătorești, a organelor administrației publice și a instituțiilor, precum și a altor persoane juridice, în condițiile legii;
- c) redactarea de acte juridice, atestarea identității părților, a conținutului și a datei actelor prezentate spre autentificare;
- d) asistarea și reprezentarea persoanelor fizice sau juridice interesate în fața altor autorități publice cu posibilitatea atestării identității părților, a conținutului și a datei actelor încheiate;
- e) apărarea și reprezentarea cu mijloace juridice specifice a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice în raporturile acestora cu autoritățile publice, cu instituțiile și cu orice persoană română sau străină;
- f) activități de mediere;
- g) activități fiduciare desfășurate în condițiile Codului civil;
- h) stabilirea temporară a sediului pentru societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la sediul profesional al avocatului și înregistrarea acestora, în numele și pe seama clientului, a părților de interes, a părților sociale sau a acțiunilor societăților astfel înregistrate;
- i) activitățile prevăzute la lit. g) și h) se pot desfășura în temeiul unui nou contract de asistență juridică;
- j) orice mijloace și căi proprii exercitării dreptului de apărare, în condițiile legii.

(2) Activitățile prevăzute la alin. (1) se exercită numai de avocat, dacă legea nu prevede altfel”.

Art. 24 din Constituție garantează dreptul cetățenilor români la apărare. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin . (2) -(3) din Lege:

„(2) Profesia de avocat se exercită numai de avocații înscriși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumită în continuare U.N.B.R.

(3) Constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare ale acestora sunt nule de drept. Nulitatea poate fi constatată și din oficiu”.

Potrivit art. 60 din Legea nr. 51/1995

„(1) Uniunea Națională a Barourilor din România - U.N.B.R. este formată din toate barourile din România și are sediul în capitala țării, municipiul București.

(2) U.N.B.R. este persoană juridică de interes public, are patrimoniu și buget proprii”.

U.N.B.R. este formată din toate barourile din România. Barourile sunt membre ale Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Barourile din România nu au calitatea de membri asociativi ai U.N.B.R., în sensul general al termenului, în accepțiunea O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații.

Barourile **nu** plătesc o taxă anuală cu titlu de **cotizație**, nici nu aderă la un Statut impus de U.N.B.R.

Barourile membre ale U.N.B.R. nu se află în relație de concurență pe piață.

Legea nr. 51/1995 nu distinge între „*latura comercială*” și „*latura profesională*” a activității celor 42 de barouri care intră în alcătuirea sa.

Atribuțiile barourilor sunt stabilite prin prevederile art. 49-59 din Legea nr. 51/1995 și prin Statutul profesiei de avocat, astfel cum acesta a fost modificat și completat (M. Of. nr. 898/19 decembrie 2011 și M.Of. nr. 33/16 ianuarie 2014).

Sunt relevante, în special prevederile art. 62-76. din Legea nr. 52/1995.

Potrivit art. 10 din Legea nr. 51/1995: „(1) Barourile și U.N.B.R. asigură exercitarea calificată a dreptului de apărare, competența și disciplina profesională, protecția demnității și onoarei avocaților membri.

(2) În fiecare județ există și funcționează un singur barou membru al U.N.B.R., cu sediul în localitatea de reședință a județului.”

Există interdicție legală expresă de exercitare a profesiei de avocat de către persoane care nu sunt înscrise în tabloul avocaților ținut de fiecare barou, sau sunt înscrise într-un barou care nu este component al Uniunii Naționale a Barourilor din România. Rațiunea sancționării ca infracțiune a faptei de nerespectare a interdicției legale este aceea că, **într-o societate întemeiată pe valorile democrației și ale respectării statului de drept, avocatul are un rol esențial.**

Potrivit art. 26 alin. (1) din Legea nr. 51/1995:

„Exercitarea oricărei activități de asistență juridică specifică profesiei de avocat [...] de către o persoană fizică sau juridică ce nu are calitatea de avocat înscris într-un barou și pe tabloul avocaților acelui barou constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale”.

2. Libertatea și independența avocatului sunt garantate de lege.

Avocatul are obligația de a apăra drepturile și interesele clienților săi cu respectarea strictă a ceea ce legea permite și a ceea ce legea interzice acestora, indiferent de activitatea pe care o realizează conform art. 3 din Legea nr. 51/1995, respectiv, indiferent dacă acesta exercită activitatea de reprezentare a clientului în fața instanțelor sau dacă acesta exercită activitatea de consultanță juridică.

În exercitarea profesiei, avocatul se supune numai legii, statutului profesiei și codului deontologic. Avocatul nu poate fi supus niciunei restricții, presiuni, constrângeri sau intimidări din partea autorităților sau instituțiilor publice ori a altor persoane fizice sau persoane juridice.

Corelativ principiului libertății și independenței exercitării profesiei de avocat în limitele impuse de respectarea legii române, Legea nr. 51/1995 instituie obligațiile profesionale care revin acestuia atât față de clientul său, cât și față de alți avocați.

Față de clienții săi, avocatul este dator să păstreze secretul profesional privitor la orice aspect al cauzei care i-a fost încredințată, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege (art. 11 din Legea nr. 51/1995).

Principiul păstrării secretului profesional stă la baza reglementării exercitării profesiei de avocat.

Cu privire la secretul profesional sunt relevante următoarele prevederi ale Statutului profesiei: „Art. 8. - (1) *Secretul profesional este de ordine publică.*

(2) Avocatul este dator să păstreze secretul profesional privitor la orice aspect al cauzei care i-a fost încredințată.

(3) Avocatul nu poate fi obligat în nicio circumstanță și de către nicio persoană să divulge secretul profesional. Avocatul nu poate fi dezlegat de secretul profesional nici de către clientul său și nici de către o altă autoritate sau persoană. Se exceptează însă cazurile în care avocatul este urmărit penal,

disciplinar sau atunci când există o contestație în privința onorariilor convenite, exclusiv pentru necesități stricte pentru apărarea sa.

(4) Obligația de a păstra secretul profesional nu împiedică avocatul să folosească informațiile cu privire la un fost client, dacă acestea au devenit publice.

(5) Nerespectarea prevederilor prezentului articol constituie abatere disciplinară gravă.

Art. 9. - (1) Obligația de a păstra secretul profesional este absolută și nelimitată în timp. Obligația se întinde asupra tuturor activităților avocatului, ale asociațiilor săi, ale avocaților colaboratori, ale avocaților salariați din cadrul formei de exercitare a profesiei, inclusiv asupra raporturilor cu alți avocați.

(2) Obligația de a păstra secretul profesional revine și persoanelor cu care avocatul conlucrează în exercitarea profesiei, precum și salariaților săi. Avocatul este dator să le aducă la cunoștință această obligație.

(3) Obligația de a păstra secretul profesional revine tuturor organelor profesiei de avocat și salariaților acestora cu privire la informațiile cunoscute în exercitarea funcțiilor și atribuțiilor ce le revin.

Art. 10. - (1) Orice comunicare sau corespondență profesională între avocați, între avocat și client, între avocat și organele profesiei, indiferent de forma în care a fost făcută, este confidențială.

(2) În relațiile cu avocații înscrși într-un barou dintr-un stat membru al Uniunii Europene, avocatul este obligat să respecte dispozițiile speciale prevăzute de Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană.

(3) În relațiile cu un avocat înscris într-un barou din afara Uniunii Europene, avocatul trebuie să se asigure, înainte de a schimba informații confidențiale, că în țara în care își exercită profesia confratele străin există norme ce permit asigurarea confidențialității corespondenței și, în caz contrar, să încheie un acord de confidențialitate sau să îl întrebe pe clientul său dacă acceptă, în scris, riscul unui schimb de informații neconfidențiale”.

Avocatul nu poate asista sau reprezenta părți cu interese contrare în aceeași cauză sau în cauze conexe și nu poate pleda împotriva părții care l-a consultat mai înainte în legătură cu aspectele litigioase concrete ale pricinii.

Avocatul nu poate furniza relații niciunei autorități sau persoane cu privire la cauza care i-a fost încredințată, decât dacă are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă din partea tuturor clienților săi interesați în cauză [art. 46 alin. (1) și (2) din Legea nr. 51/1995].

În raporturile concurențiale cu alți avocați este interzis avocatului ca, în mod nemijlocit sau prin persoane interpușe, să folosească procedee incompatibile cu demnitatea profesiei în scopul dobândirii clientelei.

Este interzis avocatului să folosească mijloace de reclamă sau de publicitate în scopul dobândirii clientelei. Statutul stabilește cazurile și măsura în care avocatul poate informa publicul cu privire la exercitarea profesiei sale (art. 48 din Legea nr. 51/1995).

Prevederile Legii nr. 51/1995 care interzic avocatului să folosească mijloace de reclamă sau de publicitate în scopul dobândirii clientelei sunt în vigoare de la data de 9 iunie 1995, dată la care Legea a fost publicată în M. Of. nr. 116/1995 (a se vedea fostul art. 41 din Legea nr. 51/1995).

Asigurarea respectării prevederilor Legii nr. 51/1995 se face conform procedurii reglementate în capitolului VI, art. 86-90 din lege.

Anchetarea abaterii și exercitarea acțiunii disciplinare sunt de competența consiliului baroului.

În cadrul fiecărui barou se organizează și funcționează o comisie de disciplină care judecă, în primă instanță și în complet de 3 membri, abaterile disciplinare săvârșite de avocații din acel barou.

Anchetarea abaterii și exercitarea acțiunii disciplinare privind decanii barourilor și membrii Consiliului U.N.B.R. sunt de competența Consiliului U.N.B.R.

În cadrul U.N.B.R. este organizată și funcționează Comisia centrală de disciplină, care judecă ca instanță de fond, în complet de 3 membri, abaterile săvârșite de membrii Consiliului U.N.B.R. și de decanii barourilor și în contestație, în complet de 5 membri, potrivit prevederilor statutului profesiei.

Recursul declarat împotriva deciziei disciplinare a Comisiei centrale de disciplină, ca instanță de fond, este judecat de Consiliul U.N.B.R. constituit ca instanță disciplinară în plenul său, în afară de persoana implicată în cauză.

Împotriva hotărârilor pronunțate, partea interesată poate formula contestație la Secția de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București.

Garantarea libertății și independenței avocatului în exercitarea profesiei sale față de restricții, presiuni, constrângeri sau intimidări din partea autorităților sau instituțiilor publice ori a altor persoane fizice sau persoane juridice face posibilă și asigură exercitarea profesiei de avocat în conformitate strictă cu legea.

3. Ocrotirea valorilor legal consacrate privind exercitarea profesiei de avocat în domeniul publicității profesionale

Legea nr. 51/1995 nu a avut în vedere organizarea profesiei de avocat ca profesie care servește scopului maximizării profitului economic propriu sau al

clientului, ci ca o profesie care pune deasupra oricărui alt interes imperativul respectării legii.

Prin tradiție, România a avut legături strânse cu sistemul guvernamental și administrativ francez. Constituția României 1991, în bună parte, se bazează și are ca model a 5-a Constituție a Republicii Franceze, iar organizarea sistemului judiciar român este influențată de modelul francez³.

Toate aceste împrejurări au determinat opțiunea rațională a legiuitorului român de a reglementa profesia de avocat în România după modelul francez.

Principiile non-comerciale care stau la baza adoptării reglementărilor Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat sunt într-o legătură organică cu principiile care stau la baza organizării sistemului judiciar în România⁴. De aceea, printr-o reglementare expresă, Legea nr. 51/1995 interzice avocatului să folosească mijloace de reclamă sau de publicitate în scopul dobândirii clientelei⁵.

Spre deosebire de modelul anglo-saxon de reglementare a profesiei, modelul de reglementare francez și cel român nu fac distincție între *avocați de business* și *avocați pledanți*, așa cum se încearcă, prin mass-media, inducerea în mod eronat în percepția opiniei publice a acestei clasificări, din considerente care țin de publicitatea activităților profesionale făcută, contrar legii, în scopul dobândirii de clientelă.

Legea nr. 51/1995 nu prevede organizarea avocaților *de business* sau *de afaceri* și a *avocaților pledanți* în corpuri profesionale distincte.

Spre exemplu, modelul anglo-saxon de reglementare a profesiei de avocat consacră regula potrivit căreia judecătorii sunt recrutați din rândul avocaților pledanți (barrister).

În România, foști judecători, procurori, ofițeri de poliție, înalți demnitari sau funcționari publici au intrat în profesia de avocat, cu consecința că, direct sau prin avocații cu care conlucrează, ajung să pledeze în fața foștilor lor colegi sau la instanțele la care funcționează foștii colegi, ori să desfășoare activități specifice profesiei la autorități publice care desfășoară activități de cercetare/urmărire penală, ori activități care vizează dobândirea și apărarea drepturilor și intereselor legitime ale celor interesați.

³ În același sens, a se vedea *Raportul de analiză a politicii și legii concurenței în România*, document elaborat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), dat publicității de Consiliul Concurenței la adresa <http://www.juridice.ro/317274/raportul-de-analiza-a-politicii-si-legii-concurenței-in-romania.html>.

⁴ Pentru amănunte, a se vedea, pe larg, T.C. Briciu, „*Instituții judiciare. Principiile de organizare a justiției. Magistratura. Avocatura*”, Ed. C.H. Beck, București, 2012.

⁵ Art. 48 din Legea nr. 51/1995, în vigoare de la data de 6 martie 2001, prevede: „(1) Este interzis avocatului ca, în mod nemijlocit sau prin persoane interpușe, să folosească procedee incompatibile cu demnitatea profesiei în scopul dobândirii clientelei.

(2) De asemenea, este interzis avocatului să folosească mijloace de reclamă sau de publicitate în același scop. Statutul stabilește cazurile și măsura în care avocatul poate informa publicul cu privire la exercitarea profesiei sale”.

Din rațiuni benefice, mai ales înainte și după intrarea în vigoare a Legii nr. 51/1995, profesorii de la facultățile de drept exercită profesia de avocat, studenții lor sunt, în perspectivă, potențiali concurenți pe piața serviciilor avocațiale; profesorii pledează în fața judecătorilor, care sunt foști studenți sau actuali doctoranzi ai acestora, cu respectarea regulilor ce protejează imparțialitatea magistraților.

În timp s-a permis și s-a acceptat, inclusiv prin intervenția Curții Constituționale, practicarea profesiei la instanțele la care avocații au rude, soți etc., ori la/față de instituțiile administrative de la care avocații au provenit când au intrat în profesia de avocat sau pe care au părăsit-o temporar pentru a fi îndeplinite alte activități, demnități etc.

Toate aceste *situații de fapt* și-au pus amprenta mai ales asupra educației profesionale inițiale a avocaților proveniți îndeosebi din rândul studenților merituoși, recent intrați în profesie, majoritatea recrutați direct de avocații-cadre didactice sau prin avocații-cadre didactice încă de pe băncile facultăților, cu obiectivul sau modelul, de facto, al *avocatului de business*!

În condițiile în care instituțiile legal organizate și organele profesiei (barouri, Uniunea Avocaților din România, transformată în Uniunea Națională a Barourilor din România) au devenit mult mai slabe economic decât avocații sau formele de exercitare a profesiei *s-a produs și s-a întreținut o veritabilă revoltă a faptelor împotriva dreptului*, în ceea ce privește respectarea regulilor normative ale profesiei de avocat prin conduite care promovează anti-reglementarea sau dereglementarea exercitării profesiei, într-o complicitate suspectă cu autorități care au permis și permit exercitarea fără drept a profesiei, atitudine încurajată de avocații care, prin fapte, demonstrează că, în condițiile în care barourile o permit, încălcarea legii privind profesia de avocat este făcută chiar de avocați.

Atitudinea de *sfidare a normelor profesionale* a alimentat și alimentează atât exercitarea fără drept a activităților profesionale specifice profesiei de avocat cât și organizarea contrară legii de activități de grup sau de activități aparent coordonate „din umbră” de avocați interesați în distorsionarea regulilor de exercitare a profesiei.

Furnizarea serviciilor juridice în afara unui cadru normativ specific profesiei de avocat, legal organizată, a devenit domeniu de preocupare specială pentru mass-media sau alte „grupuri de interese”.

Ignorarea și desconsiderarea oricăror obligații față de Corpul profesional legal organizat sau față de instituțiile legal organizate privind exercitarea profesiei, unită cu pasivitatea evidentă și slăbiciunea celor aleși în demnități profesionale care se compromit în subordonarea interesului general celui personal printr-un discurs nu totdeauna concordant cu exigența regulilor profesionale a creat o situație incorect tolerată de organele profesiei.

Publicitatea profesională a avocaților / formelor de exercitare a profesiei de avocat a devenit mijlocul prin care avocații nu numai că se promovează, cum este normal, dar se și „războiesc în public”, pentru interese tot mai frecvent străine de exigențele „jurământului profesional” reglementat de art. 22 din Lege, potrivit căruia *respectarea și apărarea Constituției și legilor țării, drepturilor și libertăților omului, exercitarea profesiei de avocat cu cinste și demnitate*, reprezintă fundamentul ontologic al profesiei, legal consacrat.

Exercitarea profesiei de avocat este distorsionată de constrângerile, presiunile sau motivațiile care țin de performanțe profesionale pe criterii bănești (cum ar fi cifra de afaceri, valoarea pecuniară a obiectului unui contract sau a unui litigiu), de numărul avocaților care exercită profesia de avocat în formele de exercitare a profesiei prevăzute de lege (potrivit art. 5 din Legea nr. 51/1995: cabinete individuale, cabinete asociate, societăți profesionale, cu sau fără personalitate juridică sau societăți profesionale cu răspundere limitată și nu „case de avocatură”, așa cum în mod greșit, contrar legii, se afirmă în spațiul public), de numele și statutul economic, politic, social al clientului beneficiar al serviciilor de avocatură „înregimentat”, cel mai adesea fără să cunoască din ce rațiuni, în „portofoliul de clientelă” afirmat ca intangibil de avocatul la care a apelat.

Toate aceste criterii sunt străine de concepția Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, dar sunt criterii în raport de care mijloacele de informare în masă (presă tipărită sau online, bloguri, site-uri de internet), agenții de marketing și de publicitate alcătuiesc clasamente, anuare sau diverse articole pe care le publică în regim comercial, despre profesia de avocat.

În România, educarea avocaților de a-și organiza activitatea profesională pe criterii precum cifra de afaceri, valoarea pecuniară a obiectului unui contract sau a unui litigiu, numărul avocaților care exercită în structuri asociative profesia de avocat, numele și statutul economic, politic, social al clientului are ca rezultat imediat încălcarea Legii nr. 51/1995, iar pe termen lung încurajează subordonarea legislației române din orice domeniu intereselor pecuniare ale clientului și ale avocatului.

Aceste **consecințe sunt contrare interesului public**, deoarece corupția reprezintă o preocupare majoră pentru Guvernul român și organizațiile internaționale, afectând atât administrația cât și sistemul judiciar, astfel încât, de când a aderat la Uniunea Europeană, România rămâne supusă unei operațiuni de cooperare și verificare care se concentrează pe lupta împotriva corupției și pe reformarea sistemului judiciar.

4. Perfecționarea reglementărilor privind limitele publicității profesionale a avocaților

Adoptarea Hotărârii Consiliului U.N.B.R. nr. 852 din 14 decembrie 2013 nu a reprezentat o reacție de moment a organelor profesiei⁶.

Hotărârea Consiliului U.N.B.R. nr. 852/2013 din 14 decembrie 2013 urmează direcția exprimată în mod constant de organele reprezentative ale corpului profesional (Congres și Consiliul U.N.B.R.) de atașament față de valorile constante pe care se sprijină în mod tradițional profesia, precum și tendința exprimată în mod ferm de încadrare a acesteia în sistemul judiciar, întărirea caracterului de interes public al profesiei și delimitarea de ideea de comercialitate a actelor specifice profesiei.

Analiza actelor emise în timp de organele profesiei dovedește că problema publicității profesiei a reprezentat una din preocupările constante ale corpului avocațial:

- în iulie 2009 Consiliul U.N.B.R. a emis *Decizia nr. 532* (cu caracter interpretativ) privind publicitatea formelor de exercitare a profesiei, impusă de *„frecvențele situații în care se practică, incorect, reclama profesională în regim comercial, iar în aplicarea efectivă a regulilor deontologice ale profesiei care consacră onestitatea, integritatea și responsabilitatea avocaților fiind necesar a se realiza o concurență loială și a se preveni conflictele de interese, se impune interpretarea unitară a unor reguli ale publicității profesionale permise de normele ce reglementează activitatea avocaților, astfel încât «sfidarea normei» să nu devină regula în profesia de avocat, iar respectarea legii să fie egală indiferent de poziția avocatului în sistemului organelor profesiei ori de puterea economică a acestuia”*;

- Consiliul U.N.B.R. a avut în mod constant preocupări cu privire la promovarea și cunoașterea specificului profesiei de avocat în spațiul public, prin încunoaștințarea despre activitatea avocaților și principiile care stau la baza exercitării acesteia, locul și importanța profesiei de avocat în cadrul sistemului judiciar, legalitatea și unicitatea corpului profesional al avocaților, precum și combaterea practicării ilegale a activităților avocațiale;

- în anul 2012, Congresul Avocaților a adoptat o rezoluție privind direcții de acțiune ale Consiliului U.N.B.R. *„pentru realizarea politicilor profesionale pentru îmbunătățirea organizării și exercitării profesiei de avocat astfel încât să se țină seama de caracterul de interes*

⁶ La elaborarea prezentei secțiuni se are în vedere „*Studiul asupra problematicei privind interpretarea și aplicarea prevederilor din Statutul profesiei de avocat privind publicitatea profesională*”, realizat în cadrul Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților (I.N.P.P.A.). înregistrat la I.N.P.P.A. sub nr. 5452/25.03.2014.

public al profesiei de avocat ce decurge din integrarea acesteia în sistemul judiciar ca profesie conexă, de obiectivul prioritar al profesiei reprezentat de asigurarea securității juridice și judiciare pe baza supremației legii printr-o activitate profesională întemeiată pe competență și responsabilitate, de corelarea standardelor de conduită profesională cu standardele din legislația altor state europene și cu politicile profesionale promovate în cadrul Consiliului Barourilor Europene (în continuare C.C.B.E.) și în cadrul altor organizații internaționale din care U.N.B.R. face parte sau la care este afiliată”.

- în 29 iunie 2013 Consiliul U.N.B.R. a desemnat o Comisie în vederea efectuării unui Raport cu privire la publicitatea profesiei de avocat.

Deoarece România este stat-membru al Uniunii Europene, căruia îi revine obligația de integrare în Uniunea Europeană, inclusiv din punct de vedere legislativ, la adoptarea Hotărârii Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din România nr. 852/2013 din 14 decembrie 2013 s-a avut în vedere ansamblul reglementărilor adoptate în materie de alte state europene și de Consiliul Barourilor Europene (C.C.B.E.).

Majoritatea țărilor europene, în special cele de drept romano-germanic sau *civil law* cunosc reglementări în domeniul publicității profesiei.

Reglementările privind publicitatea sunt similare celor existente în Legea nr. 51/1995 și în Statutul profesiei de avocat, iar argumentele impunerii unor atare reglementări țin de constantele profesiei de avocat în tradiția europeană, caracterizată *prin demnitate, moderație, confraternitate, echilibru, discreție, delicatețe, secret profesional*, valori care sunt deopotrivă recunoscute ca fiind proprii și avocatului român.

Codul deontologic al Avocatului European adoptat de Consiliul Barourilor Europene (C.C.B.E.) în anul 1988, adoptat la rândul său drept Cod deontologic al avocatului român încă din anul 2007, prevede că publicitatea privind activitatea profesională a formelor de exercitare a profesiei trebuie să respecte secretul profesional și celelalte principii esențiale ale profesiei.

C.C.B.E. și-a afirmat punctul de vedere în materie de publicitate a formelor de exercitare a profesiei, în sensul de a respinge categoric orice formă de publicitate în regim comercial, subliniind caracterul aparte al publicității formelor de exercitare a profesiei, care se limitează la o informare corectă a publicului asupra serviciilor oferite de formele de exercitare a profesiei de avocat, fără mențiuni privind portofoliul de clientelă, situația financiară a formei de exercitare, alcătuirea de top-uri, clasamente etc.

Aceeași poziție rezultă și din punctele de vedere transmise de C.C.B.E. asupra unor inițiative legislative din unele state europene, în care se reafirmă

interdicția caracterului comercial al publicității practicate de formele de exercitare a profesiei de avocat (Serbia, Georgia, Slovenia etc.)

Majoritatea statelor europene fac distincția între publicitatea profesiei și publicitatea formelor de exercitare a profesiei.

Rigurile impuse de lege publicității formelor de exercitare a profesiei sunt menite să păstreze principiile esențiale și natura aparte a profesiei, care o plasează în sfera sistemului judiciar, care, prin dimensiunea publică nu este compatibil cu publicitatea, marketingul și jurnalismul făcute în scopul dobândirii de clienți care nu au solicitat în prealabil servicii avocațiale.

Legislațiile profesiei de avocat adoptate de state europene interzic:

- publicitatea laudativă și agresivă⁷;
- publicitatea comparativă cu alți membri ai profesiei⁸,
- nominalizarea portofoliului de clientelă (în unele cazuri, fără acordul expres al acesteia, iar în alte cazuri, indiferent de existența sau inexistența acordului acesteia)⁹;
- oferirea sau acordarea unor avantaje materiale pentru atragerea de clientelă¹⁰;

⁷ În reglementarea existentă în Austria, Germania, Spania, Luxemburg (chiar dacă nu se prevede expres interdicția privind elementele autolaudative, această interdicție se extrage din condiția ca publicitatea să se realizeze cu delicatețe și probitate), Portugalia, Franța (unde există prevederea potrivit căreia publicitatea personală se realizează cu demnitate, probitate și discreție, mențiunile autolaudative fiind incompatibile cu aceste principii).

⁸ Aceasta este incompatibilă cu principiile de confraternitate, care guvernează profesia în mai toate țările europene. Interdicția se regăsește în mod expres (Franța – „publicitatea înșelătoare, mențiunile de natură comparativă sunt interzise”, Austria, Spania, Portugalia) sau dedusă din principiile de confraternitate, moderație sau delicatețe, precum și din prevederile conform cărora publicitatea personală a avocaților are ca obiect oferirea de informații despre activitatea proprie (Slovenia, Republica Cehă, Elveția, Germania). Au fost considerate ca acte de încălcare a acestei reguli inscripționarea pe corespondența profesională a unor motto-uri precum „*elita dreptului*” ori „*vârfurile dreptului*”, precum și formulări de genul „cea mai bună societate în domeniul...” (H. Ader, A. Damien, S. Bigot de la Touanne, *Règles de la profession d’avocat*, 2ème ed., Dalloz, 2008, p. 402, 409).

⁹ Sunt țări în care indicarea portofoliului de clientelă, precum și orice referire la clienții anteriori sau în curs sunt interzise cu desăvârșire, indiferent de existența sau nu a consimțământului acestora (Spania – „referirea directă sau indirectă la clienți ai avocatului care folosește publicitatea”, Luxemburg – „este interzisă orice publicitate personală care să permită identificarea clientelei avocatului sau a cabinetului sau ori a cazurilor instrumentate”, Franța, Slovenia – „oferirea de date privind numărul de cauze câștigate și alte cauze, numărul clienților și relevanța acestora, participarea la cauze de renume, complexitatea cauzelor soluționate” – se înțelege că *a fortiori* nu poți indica clientela). Sunt și țări în care este admisă prezentarea informațiilor referitoare la clientelă, dar numai cu consimțământul expres al fiecărui client [Austria, uneori adăugându-se și alte condiții (ex: numai la cerere sau în cadrul broșurilor informative ale cabinetului, care nu pot însă circula în spațiul public, fiind oferite numai celor care vizitează cabinetul sau în cadrul manifestărilor cabinetului) Germania]. În sensul interdicției prezentării clientelei, în Franța a se vedea R. Martin, *Déontologie de l’avocat*, 9ème ed., Litec, p. 247.

¹⁰ Este unanim interzisă, fiind faptă contrară concurenței loiale între avocați și contrară tuturor principiilor esențiale ale avocaților. Tot aici trebuie menționat că este interzisă cu desăvârșire activitatea pro bono oferită de avocat, deoarece dincolo de declarațiile de înfăptuire a *binelui public*, este de înțeles că atunci când această activitate este făcută în mod repetat și în mod public, are menirea de a crea o incorrectă notorietate, utilizată ca sursă incorrectă de atragere a clientelei. În general, activitatea *pro bono* poate fi realizată numai în cadrul unor convenții încheiate între organele profesiei (la nivel local sau central) și alte autorități (a se vedea practica franceză în *Code de l’avocat, commenté*, 3ème ed, Dalloz, 2014, p. 520, nota nr. 6).

- enunțarea cifrelor de afaceri ori a succeselor profesionale¹¹,
- dezvăluirea directă sau indirectă de fapte, date sau situații protejate de secretul profesional¹²,
- promiterea obținerii de rezultate care nu depind exclusiv de activitatea avocatului care-și face publicitate;
- referirea directă sau indirectă la clienți ai avocatului care folosește publicitatea sau la problemele ridicate de acesta sau la performanțele și rezultatele acestuia¹³;
- adresarea directă sau indirectă unor potențiali clienți¹⁴;
- folosirea emblemelor sau simbolurilor barourilor, care ar putea crea confuzie, deoarece aceste însemne sunt rezervate publicității profesiei (funcționale), în beneficiul acesteia, în ansamblu¹⁵;

¹¹ Enunțarea cifrelor de afaceri ori a succeselor profesionale este în general interzisă, fiind apreciată ca incluzând în sine elemente comparative sau ca fiind incompatibile cu principiile de moderație și discreție proprii avocaturii și privită ca un mod incorect și agresiv de captare a clientelei, deoarece calitatea serviciilor în domeniul profesional al avocatului nu depinde nici de „*cifra de afaceri*” și nici de „*succesul profesional*” (sunt menționi exprese în acest sens în Austria – este interzisă în mod expres „*enunțarea cifrelor de afaceri ori a succeselor profesionale*”; Germania – „*informații asupra succeselor de ordin financiar și asupra cifrelor de afaceri sunt interzise*”; Spania, Luxemburg, Franța – „*avocatul nu poate menționa numărul de cazuri, rezultatele obținute, procentajul de reușită sau cifra sa de afaceri*”; Slovenia). Această interdicție conduce în mod logic și la interdicția de a participa la alcătuirea de top-uri, clasamente întemeiate pe criterii de clientelă, condiții financiare oferite, cifră de afaceri, succese repurtate etc.

¹² Interdicția este unanimă, păstrarea secretului profesional fiind de esență avocaturii. De asemenea, ea stă la baza interdicției de a oferi informații despre onorariile încasate sau alte date care implică în mod necesar dezvăluirea aspectelor protejate de secretul profesional. În măsura în care în unele sisteme secretul profesional este absolut, oferirea acestor date nu se poate realiza nici măcar cu consimțământul clientului.

¹³ Vezi nota nr. 5. Se acceptă oferirea de informații despre operațiunile realizate, valoarea afacerilor în care a fost implicată forma de exercitare a profesiei, atunci când aceste date sunt necesare pentru a participa la procedurile de atribuire a unor contracte de achiziție publică. Totuși, este de semnalat că în aceste cazuri nu există nicio publicitate, deoarece datele sunt oferite autorităților contractante și sunt confidențiale. Chiar și în aceste situații excepționale este necesar consimțământul expres al clienților în cauză (H.Ader, A.Damien, S.Bigot de la Touanne, *Règles de la profession d'avocat*, 2ème ed., Dalloz, 2008, p. 407).

¹⁴ Adresarea directă sau indirectă unui potențial client, fără a exista o solicitare din partea acestuia, precum și adresarea unor persoane care se presupune care ar avea interesul de a angaja un avocat este repudiată în majoritatea statelor europene. Interdicția se regăsește într-o formă generală (Franța – unde este apreciată drept racolare a clientelei – „oferta, la propria inițiativă a unor servicii juridice definite sau personalizate, adresat unei clientele ipotetice”, Republica Cehă) sau în forme particulare, determinate de natura situațiilor care au impus în concret o asemenea limitare (Spania – interzice „*adresarea directă sau prin terți către victimele accidentelor sau nenorocirilor care sunt lipsite de libertate deplină și netulburată de a alege un avocat...*”). O asemenea limitare a publicității personale își are un triplu suport: ar fi contrară principiilor de moderație, demnitate, delicatețe, discreție, care guvernează activitatea avocatului; ar fi o acaparare incorectă de clientelă (racolare); ar reprezenta o atingere adusă demnității și imaginii, în ansamblu, a profesiei de avocat, de vreme ce avocatul ar putea fi ușor asimilat unui agent de poliție de asigurare, vânzător ambulant etc., incompatibile cu statura de solemnitate și sobrietate ce trebuie să caracterizeze o profesie judiciară. Constituie ofertă de servicii ce intră în conceptul de racolare a clientelei adresarea directă (abordarea unui potențial client) prin oferirea serviciilor, dar și orice formă de adresare, precum apelul telefonic, mail, invitații, transmise personal sau prin intermediul unui terț (a se vedea R.Martin, *Déontologie de l'avocat*, 9ème ed., Litec, p. 248). De asemenea a fost sancționată, ca fiind act de racolare a clientelei, deplasarea avocatului într-un spital pentru a-și oferi serviciile persoanelor interesate (H.Ader, A.Damien, S.Bigot de la Touanne, *Règles de la profession d'avocat*, 2ème ed., Dalloz, 2008, p. 403).

¹⁵ Interdicția este cunoscută în mai toate sistemele, fiind expresă sau dedusă din faptul că ar putea crea confuzie cu publicitatea funcțională, care este de competență exclusivă a organelor profesiei. Sunt cunoscute sancțiuni aplicate

- incitarea generală sau concretă la litigiu sau conflict¹⁶;
- folosirea unor exprimări care presupun discreditarea, denigrarea și disprețuirea avocaturii, justiției și simbolurilor lor;
- participarea comercială la activități media;
- referirile la activitatea profesională anterioară, funcții ori demnități deținute¹⁷;
- referiri la legături ori cunoștințe cu putere de influență.

În mai multe țări (inclusiv Marea Britanie) proiectul de publicitate, eventual pagina de prezentare a formei de exercitare a profesiei, este supus unei verificări *a priori*, în forma avizării sau autorizării din partea baroului.

Prevederile Legii nr. 51/1995 și ale Statutului profesiei de avocat în materia publicității se înscriu în reglementările adoptate de alte state europene, reglementări caracterizate prin permisiunea comunicărilor sau publicității cu caracter de informare, care respectă principiile esențiale ale profesiei de avocat.

Aceste reglementări adoptate în alte state europene interzic comunicările cu caracter publicitar apreciate ca incompatibile cu dimensiunea de utilitate publică pe care o are profesia și cu rolul pe care aceasta îl are în societăți unde, în mod tradițional, profesia de avocat nu s-a identificat cu profesia de comerciant exercitată în scopul maximizării profitului economic.

Chiar dacă activitatea avocațială dobândește din ce în ce mai mult specificul unei întreprinderi, în sensul de organizare a activității profesionale, poziția oficială a C.C.B.E. și a avocaturii din majoritatea statelor europene a rămas aceea de a păstra constantele profesiei, de a se delimita de comercialitate și practicile specifice acesteia, păstrând ca reprezentativă dimensiunea de utilitate publică și de integrare în sistemul judiciar.

avocaților din Franța atunci când aceștia au utilizat pentru domeniile de internet denumiri care să sugereze ideea de confuzie cu avocatura dintr-o anumită zonă (ex: „avocat.toulouse”).

¹⁶ Este incompatibilă cu menirea avocatului, care trebuie să urmărească cu precădere rezolvarea amiabilă a disputelor, conform interesului clientului. Făcută în formă generală, însoțită de informații concrete despre avocat, reprezintă un veritabil mod de racolare a clientelei. În plus, contravine principiilor de demnitate, probitate, moderație, discreție și delicatețe, specifice unei practici profesionale în respectul deontologiei profesiei de avocat. A fost considerată faptă de *racolare a clientelei* crearea unui site cu denumirea *classaction.fr* și care era destinat să propună publicului să subscrie online pentru demararea unei acțiuni în justiție sau susținerea unei acțiuni deja demarate (H.Ader, A.Damien, S.Bigot de la Touanne, *Règles de la profession d'avocat*, 2ème ed., Dalloz, 2008, p. 409).

¹⁷ Se regăsește în reglementarea existentă în Slovenia. Desigur, interpretarea pe care trebuie să o primească textul are în vedere enunțarea unor funcții care ar fi vehiculate în scopul de a crea impresia legăturii cu sfere de putere sau de influență și care ar putea fi modalități incorecte și înșelătoare de acaparare a clientelei. Nu credem că interdicția vizează enunțarea unor funcții care indică specializarea sau dimensiunea științifică a avocatului, precum titlurile universitare, calitatea de doctor în drept etc. În mod exemplificativ, în Franța se acceptă ca în corespondență sau pe pagina de prezentare a avocatului să figureze mențiuni relative la titlurile universitare, diplome, funcții în învățământul superior sau profesii juridice reglementate, exercitate anterior (*Code de l'avocat, commenté*, 3ème ed, Dalloz, 2014, p. 547, nota nr. 1 bis.).

Sunt incorecte pozițiile care reclamă dreptul la publicitate în regim specific activităților comerciale, eventual o dereglementare a domeniului, motivând aceasta prin pretinsa „evoluție” a formelor de exercitare a profesiei, mai ales în domeniul avocaturii de business – care, după cum am arătat supra, nu este reglementată de Legea nr. 51/1995 în mod distinct față de un alt tip de avocatură.

După cum am arătat supra, reglementarea profesiei de avocat în România este unitară, toți avocații fiind liberi să exercite activitățile prevăzute la art. 3 din Legea nr. 51/1995.

Clasificarea avocaților pe criterii de specializare sau competență a fost repudiată de Corpul profesional.

În acest cadru normativ special, existența *legii speciale având ca obiect publicitatea înșelătoare și cea comparativă* nu împiedică și a permis adoptarea unor prevederi statutare aplicabile exercitării profesiei de avocat, de natură a **garanta apărarea reală a valorilor pe care reglementarea legală a profesiei de avocat în România le promovează, protecția consumatorului de servicii juridice și, mai ales, apărarea principiilor secretului profesional.**

Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și cea comparativă, republicată în M. Of. nr. 454 din 24.07.2013 are drept scop protecția comercianților împotriva publicității înșelătoare și a consecințelor defavorabile ale acesteia, precum și stabilirea condițiilor în care publicitatea comparativă este permisă (art. 1).

În sensul dispozițiilor art. 3 lit. d) din Legea nr. 158/2008 este „comerciant” *orice persoană fizică sau juridică ce acționează în scopuri care se încadrează în activitatea sa comercială, industrială, artizanală ori liberală și orice persoană care acționează în numele și pe seama comerciantului.*

Într-o posibilă interpretare a prevederilor art. 3 lit. d) din Legea nr. 158/2008, avocatul este comerciant, în înțelesul dat noțiunii de această lege specială, în măsura în care acționează în scopuri care se încadrează în activitatea sa liberală.

În această posibilă interpretare, competența de a verifica dacă, în activitatea sa de publicitate, avocatul acționează sau nu în scopuri care se încadrează în activitatea sa liberală, ar reveni, potrivit art. 7 din Legea nr. 158/2008, Ministerului Finanțelor Publice, Consiliului Național al Audiovizualului, sau Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

Nu suntem de acord cu această interpretare a Legii nr. 158/2008, care ignoră deliberat împrejurarea că organizarea și exercitarea profesiei de avocat sunt reglementate prin Legea nr. 51/1995

Sfera de reglementare a Legii nr. 158/2008 nu se suprapune și nu se intersectează cu sfera de reglementare a Legii nr. 51/1995.

În primul rând, astfel cum am precizat supra, **art. 48 din Legea nr. 51/1995 interzice avocatului să folosească mijloace de reclamă sau de publicitate în scopul dobândirii clientelei, inclusiv mijloace de publicitate înșelătoare și comparativă.**

În al doilea rând, interpretarea goleşte de conținut și încalcă în mod vădit prevederile Capitolului VI din Legea nr. 51/1995 care instituie procedura specială de soluționare a acțiunii disciplinare formulată împotriva avocatului care încalcă Legea nr. 51/1995 inclusiv prin aceea că nu acționează în scopuri care se încadrează în activitatea sa liberală, legal reglementată.

Capitolul VI din Legea nr. 51/1995 reglementează în mod expres răspunderea disciplinară a avocaților:

„Art. 86. - (1) Avocatul răspunde disciplinar pentru nerespectarea prevederilor prezentei legi sau ale statutului, pentru nerespectarea deciziilor obligatorii adoptate de organele de conducere ale baroului sau ale uniunii, precum și pentru orice fapte săvârșite în legătură cu profesia sau în afara acesteia, care sunt de natură să prejudicieze onoarea și prestigiul profesiei sau ale instituției.”

În Statutul profesiei de avocat au existat, încă de la adoptare, norme care, indiferent de mențiuni exprese relative la modalitatea de publicitate permisă/interzisă, au aptitudinea de a indica limitele în care un avocat poate să se manifeste în ceea ce privește „libertatea de exprimare” sau „comunicare” cu privire la activitatea sa profesională.

Art. 1 alin. (2), consacră **secretul profesional**: „Exercitarea profesiei de avocat este supusă următoarelor principii fundamentale:.... lit. e) principiul păstrării secretului profesional”.

Art. 6 alin. (4) teza I, indică **principiile ce stau la baza raporturilor cu clienții**: „Relațiile dintre avocat și clienții săi se bazează pe **onestitate, probitate, corectitudine, sinceritate, loialitate și confidențialitate**”.

Art. 8 prevede: „(1) **Secretul profesional este de ordine publică.**

(2) Avocatul este dator să păstreze secretul profesional privitor la orice aspect al cauzei care i-a fost încredințată.

(3) Avocatul nu poate fi obligat în nicio circumstanță și de către nicio persoană să divulge secretul profesional. Avocatul nu poate fi dezlegat de secretul profesional nici de către clientul său și nici de către o altă autoritate sau persoană. Se exceptează însă cazurile în care avocatul este urmărit penal, disciplinar sau atunci când există o contestație în privința onorariilor convenite, exclusiv pentru necesități stricte pentru apărarea sa.

(4) Obligația de a păstra secretul profesional nu împiedică avocatul să folosească informațiile cu privire la un fost client, dacă acestea au devenit publice.

(5) Nerespectarea prevederilor prezentului articol constituie abatere disciplinară gravă”.

Art. 9 și 10 din Statutul profesiei impun autocontrolul comunicării publice a avocatului:

Art. 9: „(1) *Obligația de a păstra secretul profesional este absolută și nelimitată în timp. Obligația se întinde asupra tuturor activităților avocatului, ale asociațiilor săi, ale avocaților colaboratori, ale avocaților salariați din cadrul formei de exercitare a profesiei, inclusiv asupra raporturilor cu alți avocați.*

(2) Obligația de a păstra secretul profesional revine și persoanelor cu care avocatul conlucrează în exercitarea profesiei, precum și salariaților săi. Avocatul este dator să le aducă la cunoștință această obligație.

(3) Obligația de a păstra secretul profesional revine tuturor organelor profesiei de avocat și salariaților acestora cu privire la informațiile cunoscute în exercitarea funcțiilor și atribuțiilor ce le revin”.

Art. 10: „(1) Orice comunicare sau corespondență profesională între avocați, între avocat și client, între avocat și organele profesiei, indiferent de forma în care a fost făcută, este confidențială.

(2) În relațiile cu avocații înscriși într-un barou dintr-un stat membru al Uniunii Europene, avocatul este obligat să respecte dispozițiile speciale prevăzute de Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană.

(3) În relațiile cu un avocat înscris într-un barou din afara Uniunii Europene, avocatul trebuie să se asigure, înainte de a schimba informații confidențiale, că în țara în care își exercită profesia confratele străin există norme ce permit asigurarea confidențialității corespondenței și, în caz contrar, să încheie un acord de confidențialitate sau să îl întrebe pe clientul său dacă acceptă, în scris, riscul unui schimb de informații neconfidențiale”.

În art. 109 alin. (3) din Statut, unde sunt enumerate împrejurări care sunt apreciate ca fiind de natură să aducă atingere *principiului independenței avocatului*:

„Constituie atingere a independenței avocatului și, ca atare, trebuie evitate și înlăturate de către avocat, prin orice mijloace legale:

a) existența unui interes propriu ori al persoanelor apropiate lui în cauza care i-a fost încredințată;

b) prestarea de activități avocațiale în scopul de a se face plăcut clienților, magistraților sau publicului;

c) prestarea de activități avocațiale din simplă complezență;

d) existența oricăror presiuni în scopul nerespectării secretului profesional”.

Art. 112 indică drept *condiții ale credibilității avocatului și profesiei*, în ansamblu: *probitatea, spiritul de dreptate și onestitatea*.

Art. 173 alin. (1) din Statut consacră principiile de *confraternitate și respect reciproc*: „*Relațiile dintre avocați sunt bazate pe încredere și respect reciproc și impun un comportament adecvat menținerii reputației profesiei*”.

Art. 176 din Statut prevede în materia *concurenței neloiale*:

„(1) *Este interzisă concurența neloială săvârșită prin:*

a) racolarea de personal, respectiv oferta agresivă de angajare a avocaților asociați, colaboratori sau salariați ori a altor angajați-cheie ai unui concurent;

b) racolarea clientelei, personal sau prin intermediul altor persoane;

c) divulgarea, achiziționarea ori folosirea unei informații confidențiale de către un avocat sau de către colaboratori ori angajați ai acestuia, fără consimțământul deținătorului legitim și într-un mod contrar uzanțelor cinstite;

d) încheierea de contracte prin care un avocat asigură serviciile sale unui client în mod avantajos, fie pentru a concura cu ceilalți avocați prin prețuri reduse, fie pentru a determina clientul să racoleze și alți clienți pentru avocatul în cauză;

e) comunicarea sau răspândirea în public de către un avocat de afirmații cu privire la firma sa ori activitatea acesteia, menite să inducă în eroare și să îi creeze o situație favorabilă în dauna unor concurenți;

f) comunicarea, chiar făcută confidențial, sau răspândirea de către un avocat de afirmații mincinoase relative la un concurent sau cu privire la serviciile acestuia, afirmații de natură să dăuneze bunului mers al activității avocatului concurent;

g) oferirea, promiterea ori acordarea, mijlocit sau nemijlocit, de daruri ori alte avantaje asociatului, colaboratorului sau salariatului unui avocat pentru ca acesta să divulge informații confidențiale ori procedeele de lucru, pentru a cunoaște sau a folosi clientela concurentului ori pentru a obține alt folos pentru sine sau pentru altă persoană în dauna unui concurent;

h) deturnarea clientelei unui avocat prin folosirea legăturilor stabilite cu această clientelă în cadrul funcției deținute anterior la acel avocat;

i) concedierea sau atragerea unor asociați, colaboratori ori salariați ai unui avocat în scopul înființării unei entități concurente care să capteze clienții acelui avocat sau angajarea asociaților, colaboratorilor ori a salariaților unui avocat în scopul dezorganizării activității sale.

(2) *Săvârșirea unor fapte de concurență neloială dintre cele expuse la alin. (1), precum și săvârșirea în concurs a mai multor astfel de fapte constituie abatere disciplinară gravă pentru toți avocații participanți”.*

Art. 227 alin. (1) și (2) din Statut consacră o serie de principii aplicabile avocatului atât în viața profesională cât și privată; aceste principii conferă baza logică determinantă limitărilor ce intervin în domeniul publicității personale:

„(1) Exercițiul liber al profesiei, demnitatea, conștiința, independența, probitatea, umanismul, onoarea, loialitatea, delicatețea, moderația, tactul și sentimentul de confraternitate sunt principii esențiale ale profesiei de avocat și constituie îndatoriri ale acesteia.

(2) Avocatul este obligat să respecte aceste principii în activitatea sa profesională, precum și în viața privată”.

Art. 229 din Statut reglementează expres conduita în fața instanței, dar și în afara acesteia, atunci când se referă la instanță:

„Avocatul este obligat să respecte solemnitatea ședințelor de judecată și să pledeze cu demnitate. Avocatului îi este interzis să folosească expresii care ar putea leza instanța și participanții la proces, atât în ședința de judecată, cât și în afara acesteia”.

Art. 238 din Statut impune folosirea mijloacelor oneste pentru dobândirea clientelei: *„Avocatul are obligația să folosească atât în mod direct, cât și indirect numai procedee oneste în scopul dobândirii clientelei”.*

Din perspectiva *avocaților* înscriși în barourile componente ale U.N.B.R., *avocați care cunosc prevederile Legii nr. 51/1995 și care își exercită profesia corect, cu respectarea acestora*, nu produce niciun impact adoptarea unor prevederi statutare care se încadrează în interdicția legală de a se folosi mijloace de reclamă sau de publicitate cu public-țintă persoane care nu au solicitat în prealabil servicii avocațiale, în scopul dobândirii clientelei.

Din perspectiva *beneficiarilor serviciilor profesionale ale avocaților*, adoptarea prevederilor statutare nu produce niciun impact, iar interesele clienților – beneficiari ai serviciilor avocațiale sunt protejate și promovate. Legea nr. 51/1995 nu interzice clienților care au nevoie de servicii avocațiale să solicite avocatului, respectiv formei de exercitare a profesiei, toate informațiile de care are nevoie și nici nu interzice avocaților să informeze în mod corect și transparent clientul care solicită servicii avocațiale.

Nici Legea nr. 51/1995, nici statutul profesiei de avocat nu interzic formelor de exercitare a profesiei să adreseze oferte personalizate nesolicitate unor persoane determinate.

Legea nr. 51/1995 nu interzice formelor de exercitare a profesiei ca, la solicitarea unui client, actual sau potențial, să pună la dispoziția acestuia informații cu privire la onorariile practicate și orice alte informații care prezintă interes pentru client și care nu au ca rezultat încălcarea obligației avocatului de a păstra secretul profesional.

Nu intră în categoria ofertelor personalizate, adresate unor persoane determinate care nu au solicitat în prealabil servicii avocațiale, comunicările de informații care țin de factori care stau la baza raportului de concurență economică dintre formele de exercitare a profesiei precum: cifra de afaceri, primele trei practici ca pondere în cifra de afaceri, estimări cu privire la ariile de practică în care se urmărește creșterea economică, numărul total al avocaților din firmă, estimări cu privire la evoluția numărului de avocați din cadrul formei de exercitare a profesiei pe parcursul unui an, numărul și numele avocaților care au promovat în cadrul formei de exercitare a profesiei, numărul și numele avocaților care au părăsit forma de exercitare a profesiei în ultimul an, cele mai oneroase contracte sau litigii în care forma de exercitare a profesiei a fost implicată în ultimul an, CV-ul partenerilor, numele și CV-urile avocaților cu vârsta de cel mult 30 de ani care sunt cel mai bine plasați din punct de vedere ierarhic în cadrul formei de exercitare a profesiei, precum și principalele contracte sau litigii în care aceștia au fost implicați, alte forme de exercitare a profesiei din grup, birouri teritoriale și alianțe locale sau cu alte firme de avocatură internaționale etc.

Este contrară legii și Statutului profesiei de avocat, Codului deontologic al avocatului român (în realitate, Codul deontologic al avocatului european) practica dezvăluirii unor informații de natura celor descrise mai sus de către avocați sau de către formele de exercitare a profesiei cu sediul în România, prin mass-media română, către clienți români, nedeterminați, sub forma publicității, marketingului, interviurilor, e-mailurilor de tip spam etc.

Dezvăluirea unor astfel de informații, în orice formă, către terți, inclusiv din străinătate, pentru conservarea, prelucrarea și gestionarea unor baze de date cu un astfel de conținut, ori pentru realizarea de produse de promovare care au la bază astfel de informații este contrară Legii și Statutului profesiei de avocat.

5. Rolul organelor profesiei de avocat în apărarea, pe baza legii, a valorilor legale ale profesiei

Legea nr. 51/1995 este o lege organică, în sensul dispozițiilor art. 73 din Constituția României, la fel ca și legile privind organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești.

Modificarea unei legi organice pentru ca aceste situații de fapt să fie eventual consacrate ca licite deși sunt nocive, în general, mediului socio-economic, sunt apte să aducă grave prejudicii unui mediu profesional sănătos spre care profesia legală de avocat tinde și sunt contrare interesului consumatorului de servicii juridice nu se poate face sub presiunea unor interese străine de voința avocaților.

Congresul avocaților este unicul organ abilitat de Legea nr. 51/1995 să facă

propuneri autorităților cu drept de inițiativă legislativă privind profesia de avocat, să adopte și să modifice statutul profesiei¹⁸.

Numai voința Corpului profesional al avocaților, astfel cum aceasta este manifestată prin Congresul avocaților, poate decide modificări ale regulilor de exercitare a profesiei, cu efect imediat (cazul normelor prevăzute în Statutul profesiei de avocat) sau cu efect pe termen lung, dependent exclusiv de voința puterii legiuitoare (cazul propunerilor de modificare a legii).

Prevederile art. 48 din Legea nr. 51/1995 care interzic avocatului să folosească mijloace de reclamă sau de publicitate în scopul dobândirii clientelei sunt în vigoare de la data de 9 iunie 1995, dată la care Legea a fost publicată în M. Of. nr. 116/1995 (a se vedea fostul art. 41 din Legea nr. 51/1995).

Până în prezent nu s-a pus în discuția Congresului avocaților necesitatea modificării acestei prevederi legale.

Prevederile Hotărârii Consiliului U.N.B.R. nr. 852/2013 privind modificarea și completarea Statutului U.N.B.R. au fost validate în unanimitate de către Congresul avocaților.

Niciunul dintre avocații prezenți la Congresul avocaților nu a pus în discuția Congresului necesitatea de a se reveni asupra modificărilor Statutului profesiei de avocat și de a se adopta alte prevederi statutare.

În temeiul prevederilor Legii nr. 51/1995 hotărârile Congresului avocaților sunt obligatorii pentru toate organele profesiei.

Orice modificare a Legii nr. 51/1995 și a Statutului profesiei de avocat care tinde la comercializarea profesiei, după modelul de reglementare anglo-saxon sau care tinde ca, prin instrumentul publicității activității profesionale a avocatului să educe avocații să practice profesia în scopul maximizării profitului economic, în raport de criterii precum: volumul de afaceri, cifra de afaceri, valoarea pecuniară a obiectului unui contract sau a unui litigiu, numărul avocaților din cadrul formei de exercitare a profesiei, renumele și statutul economic, politic, social al clientului, criterii care să fie comunicate în cadrul activităților de publicitate, marketing, jurnalism etc. se poate face în România, după o analiză

¹⁸ Art. 64 din Legea nr. 51/1995 prevede: „Art. 64. - (1) Congresul avocaților are următoarele atribuții:

a) analizează și aprobă raportul anual al Consiliului U.N.B.R.;
b) alege Comisia centrală de cenzori și Consiliul de conducere al Casei de Asigurări a Avocaților;
c) face propuneri autorităților cu drept de inițiativă legislativă privind profesia de avocat;
d) adoptă și modifică statutul profesiei și statutul Casei de Asigurări a Avocaților, în conformitate cu prevederile prezentei legi și pe baza proiectelor întocmite de Consiliul U.N.B.R.;
e) adoptă hotărâri privitoare la relațiile dintre barouri, perfecționarea pregătirii profesionale și respectarea regulilor deontologice ale profesiei;
f) alege și revocă membrii Comisiei centrale de disciplină. Fiecare barou are dreptul de a propune câte un candidat pentru Comisia centrală de disciplină. Competența și procedura de judecată ale Comisiei centrale de disciplină se stabilesc prin statut;
g) aprobă bugetul anual al Casei de Asigurări a Avocaților și execuția bugetară anuală;
h) aprobă bugetul anual al U.N.B.R. și execuția bugetară anuală a acestuia și stabilește cota de contribuție a barourilor la formarea bugetului U.N.B.R. Cheltuielile necesare organizării congreselor se suportă de către fiecare barou în funcție de numărul reprezentanților săi.
(2) Hotărârile congresului sunt definitive și obligatorii pentru toate organele profesiei.”

responsabilă, rațională și aprofundată a reglementării sistemului judiciar român în ansamblu și a impactului pe termen lung pe care, din perspectiva problemei corupției, o astfel de modificare o poate avea în societatea românească, aflată departe de stadiul de dezvoltare moral, social, juridic și economic al societăților cu o reglementare a profesiei după model anglo-saxon.

O astfel de modificare nu se poate face în afara discutării, cu responsabilitate și în deplină cunoștință, a tuturor aspectelor relevante, în cadrul Congresului avocaților.

*

Până la adoptarea unor astfel de modificări pe cale legislativă, Legea nr. 51/1995 se impune a fi respectată și de profesioniști care nu sunt avocați (cum sunt jurnaliști, agenți de publicitate, șefi de departamente de marketing etc.).

Și activitatea profesională a acestora trebuie să se desfășoare în limitele impuse de Legea nr. 51/1995, deoarece în România, *respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie* [art. 1 alin. (5) din Constituție], *cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări* [art. 16 alin. (1) din Constituție] și *nimeni nu este mai presus de lege* [art. 16 alin. (2) din Constituție].